

Verkondiging 24 januari 2021

Lezingen: 1 korintiërs 12:12-27, Marcus 1:14-20

ds. Florisca van Willegen-Kerkvliet

'Wat wil je later worden?' is een vraag die we dikwijls aan kinderen stellen. Vaak krijgen we daar mooie, eerlijke antwoorden op van beroepen die al dan niet echt bestaan. Velen willen topsporter worden, of tegenwoordig waarschijnlijk influencer. En soms gebeurt het ook dat iemand die bijvoorbeeld van dieren houdt, later ook daadwerkelijk bioloog of dierenarts wordt. Dan heeft het er altijd al ingezeten. Maar vaak komt er van die kinderdromen niet zoveel terecht, en dat maakt eigenlijk ook niet zoveel uit. Ontdekken wie je bent en wat je wilt gaan doen is vaak zo eenvoudig niet en dat hoeft het ook niet te zijn. We hopen vooral dat iemand iets gaat doen waar hij of zij plezier in heeft, iets wat past bij zijn of haar mogelijkheden. Ik hield als kind erg van lezen, en wilde daarom graag kinderboekenschrijver worden. Na de basisschool liet ik deze droom al snel varen, hoewel je zou kunnen zeggen dat ik alsnog beroepsmatig iets met verhalen ben gaan doen.

Wanneer iemand zijn of haar passie gevonden heeft, en daarmee aan de slag gaat, dan zeggen we ook wel dat diegene zijn roeping gevonden heeft. Ook in de Bijbel gaat het dikwijls over roeping. Mensen die vaak van godswege ontdekken wat hun bestemming is in het leven. Verhalen die aansprekend kunnen zijn, maar soms ook wel jaloersmakend. Vooral wanneer je helemaal niet zo helder voor ogen hebt waar jij je toe geroepen voelt. Ook vanmorgen hebben we van doen met een verhaal over roeping. De roeping van de eerste discipelen.

We vallen bij Marcus, de kortste van de vier evangeliën, meteen met de deur in huis. Hij begint zijn evangelie met de doop van Jezus en vervolgens zijn verzoeking in de woestijn. Ook of zelfs Jezus begon niet zomaar met zijn roeping: eerst ontving hij de goede Geest en onderging hij een oefentijd in de woestijn.

En nu horen we dat de tijd is aangebroken. De tijd waarop Jezus begint met zijn verkondiging van Gods koninkrijk onder de mensen. Haast in een bijzin vertelt Marcus ons dat het dezelfde tijd is waarin Johannes de Doper gevangen is genomen. Johannes, die in lijn met de oude profeten, mensen opriep tot een omkeer in hun leven en een hernieuwde verbondenheid met God en met elkaar. Hij gaf nieuwe zeggingskracht aan de oude boodschap, en trok daarmee de aandacht van de mensen. Maar hij trok daarmee ook de aandacht van de machthebbers die in zijn boodschap van omkeer van de bestaande verhoudingen een bedreiging zagen voor hun eigen positie. Een bedreiging die uit de weg geruimd moest worden: eerst werd Johannes gevangengezet, later gedood.

De tijd waarin Jezus zijn verkondiging begint is dus niet zonder gevaar. Het is een tijd van chaos en dood, een tijd waarin waarachtige stemmen zomaar tot zwijgen kunnen worden gebracht of het onderspit kunnen delven. Maar het is ook juist temidden van die tijd, die wereld, dat Jezus het goede nieuws van God verkondigt. Hij gaat verder waar Johannes moest stoppen. Verder dan waar Johannes kon gaan en belichaamd in zijn leven en verkondiging Gods onbegrensde en niet te stoppen liefde voor zijn mensen en zijn wereld.

Het is in die tijd en uit die wereld waaruit hij zijn eerste discipelen wegroept met de woorden 'Kom, volg mij!' of letterlijker gezegd: 'Kom, achter mij!' Ga achter mij aan, de weg die ik je voorleef en verlaat die sfeer van macht en geweld. Die manier van samenleven die mensen knecht en vastzet. Doorbreek de vastgeroeste patronen en durf met mij te geloven dat het anders kan. Zet je leven in een ander licht, en laat je niet leiden door de harde macht maar ga de weg van de zachte krachten. De weg van liefde, en barmhartigheid, van omzien naar elkaar.

'Kom volg mij'. Hier klinkt een stem van de andere kant, een stem die roept en mensen in beweging zet. Hen een andere weg wil wijzen, een andere, bevrijdende, wijze van leven. Twee keer twee broers geven gehoor aan de roepstem. Simon en Andreas. Met hun respectievelijk Joodse en Griekse naam mogelijk een symbool voor Israël en de volken. En de broers Jakobus en Johannes. Allen vissers van beroep.

Ze worden geroepen, maar waartoe worden ze geroepen? Als mensen in de Bijbel geroepen worden, gaan ze vaak iets doen dat lijkt op wat ze eerder deden. De nomade Abraham werd geroepen om op reis te gaan, de herder Mozes werd geroepen om het volk Israël te weiden, de landbouwer Elisa werd geroepen om te ploegen in Gods akker. En zo zegt Jezus tot deze vissers 'ik zal jullie vissers van mensen maken'. Ze worden niet gevraagd om ineens iets heel anders te gaan doen of heel iemand anders te worden, maar om dat wat ze kunnen in te zetten voor een ander doel. Een ander ideaal. In te zetten voor het koninkrijk van God. Ze worden gevraagd om dat wat ze hebben om goede vissers te zijn, aan moed, volharding en geduld, nu in te gaan zetten om de medemens in nood uit het water te trekken. Om ook die mensen te betrekken bij de beweging die Jezus in gang gezet heeft.

Op de roepstem van Jezus laten alle vier meteen vallen waar zij mee bezig zijn om hem te volgen. We horen niets over twijfel en onzekerheid die eerst weggenomen moesten worden, zoals bij Mozes. Geen aanvankelijke tegenwerpingen of omzwervingen zoals bij Jona. Maar zonder schijnbare twijfel geven zij direct gehoor aan de stem die hen roept.

Wat het precies geweest is, kunnen we alleen maar raden. Misschien zegt het vooral iets over de stem van de Heer die roept, zo vol liefde en vertrouwen, dat je hem niet kunt weigeren. Of dat wanneer je die stem eenmaal hoort, je ook niet meer anders zou kunnen.

We horen ook niets over wat ze achterlaten. Of hoe het de mensen vergaat die achtergelaten worden, zoals vader Zebedeüs en de mensen in de boot. Dat is niet waar het Marcus om gaat. Ik denk dat er hier niet zozeer gevraagd wordt om te breken met alles en iedereen die je lief is, maar ik vat het vooral op als een illustratie van het besef dat er meer is dan het vanzelfsprekende. Dat de weg waartoe Jezus ons oproept een andere verbondenheid kan vragen met de wereld om ons heen dan we gewend waren of comfortabel vinden. Wanneer het erop aankomt dan zijn het niet de vertrouwde zekerheden, gegroeide verhoudingen of familieverbanden van doorslaggevend belang, maar dan zijn er andere zaken om hoger te achten.

Ik denk bijvoorbeeld aan de net afgezwaaid Amerikaanse president Donald Trump, die zoveel mogelijk baantjes naar zijn kinderen en vrienden toe schoof. Dan ben je blij als zijn plek ingenomen wordt door iemand die zich niet laat leiden door nepotisme of vriendjespolitiek. En je hoopt dat zijn opvolger iemand is die mensen hun positie geeft omdat ze de persoon met de juiste kwaliteiten voor die functie zijn.

Of ik denk aan onze eigen overheid, die zijn belastingdienst zo heeft ingericht, dat haar eigen burgers in de problemen komen omdat ze bij voorbaat met argwaan en wantrouwen worden benaderd. Ook in onze tijd is er dus behoefte aan de stem die roept: 'Kom volg mij'. Volg mijn weg van liefde, menselijkheid en mededogen.

En dan hoeft roeping niet iets heel groots te zijn. Niet iedereen hoeft een koning of profeet te worden. Niet ieder van ons hoort die stem uit de hemel of krijgt meteen duidelijk voor ogen wat je met de rest van je leven moet doen. Bovendien laten de vissers van vandaag ons zien dat je roeping weleens kan veranderen of pas gaandeweg duidelijk wordt.

Roeping is volgens mij in de eerste plaats gehoor willen geven aan de stem die ons weg leidt van die machten en krachten die ons belemmeren om elkaar als medemensen te zien. De stem die ons roept om onze bestemming te vinden in een leven in verbondenheid met God en met elkaar. Soms betekent het dat je net als deze discipelen iets radicaal anders gaat doen, of dat je breekt met een omgeving die niet goed voor je is. Maar gehoor geven aan de roep van liefde, vrede en recht kan in iedere situatie en iedere context.

De kerk is voor mij zo'n plek van mensen die gehoor willen geven aan die stem en die al gaande met elkaar willen ontdekken hoe dat handen en voeten te geven in het dagelijks leven. Zo kom ik bij de andere lezing waarin Paulus de gemeente met een lichaam vergelijkt. Het is een bekende, misschien zelfs overbekende tekst, maar daarom is het beeld niet minder mooi en niet minder krachtig. Vandaar dat ik het vandaag wel aandurfde om deze tekst weer eens te laten klinken.

Ook Paulus roept op tot verbondenheid. Om hoe verschillend als we zijn, te beseffen dat onze verschillen ook juist onze kracht zijn. Te beseffen dat we elkaar nodig hebben. Vaak is samen met anderen leven heel leuk, maar dikwijls vraagt het ook geduld en verdraagzaamheid. Soms kan ik verzuchtend denken dat het fijner zou zijn wanneer de mensen met wie ik moet samenwerken, allemaal wat meer zouden denken en doen zoals ikzelf. Maar ik besef dan vaak ook al snel dat het dan ook een saaie boel zou worden. Juist de meningen en de creativiteit van anderen, helpen mij ook tot nieuwe inzichten komen. In de interactie groei ik ook zelf als mens.

Net zoals van de vissers niet gevraagd wordt om iets te worden wat ze niet zijn, wordt van een hand ook niet gevraagd om een voet te worden. Ieder lichaamsdeel, ieder mens heeft zijn of haar eigen krachten en beperkingen. We worden uitgedaagd om elkaar op waarde te schatten en om onze gaven en talenten in te zetten ten behoeve van elkaar. Zo vormen we samen de gemeenschap van Christus en houden we deze samen in stand. Ik hoop dat ik daar in deze specifieke gemeente de afgelopen jaren in de rol van predikant aan bij heb kunnen dragen en dat ik daarin hier op mijn plek ben geweest.

Het lichaam laat zich leiden door de Geest van Jezus. De Geest die net als in het evangelieverhaal onze blik om wil draaien, tegendraads wil laten zijn als het moet. Het beeld van het lichaam daagt ons ook uit tot kritische reflectie. Wie in onze omgeving zijn er kwetsbaar en dragen we daar voldoende zorg voor? Wie kunnen er nog niet volwaardig meedoen, in onze gemeenschap en in onze maatschappij? Wie zijn er nog niet vrij? Aan wie wordt er nog geen of onvoldoende recht gedaan? Want als één lichaamsdeel lijdt, lijden alle anderen mee. En net zo mogen allen delen in dezelfde vreugde.

Dat is waar samen gemeente-zijn voor mij over gaat. Om naar elkaar om te zien en samen het leven te vieren, in de momenten van vreugde en verdriet. Om onszelf kritisch te blijven bevragen, in beweging te laten zetten en samen te groeien in medemenselijkheid. Om zo samen gehoor te willen geven aan de stem van de Heer die roept en hem te volgen op zijn weg.

Dankbaar kijk ik terug op de jaren die wij daarin samen hebben mogen optrekken. En hoewel onze wegen zich nu scheiden, zijn we als delen van het wereldwijde lichaam van Christus toch ook blijvend met elkaar verbonden. Vanuit die verbondenheid groet ik jullie en zeg ik voorlopig voor de laatste keer in dit kerkgebouw: amen.